

ВЛАДА СТ. ПЕТРОВИЋ

№ 23., 1924/25.

4—.

2. II. 1925

КОМЕДИЈА

Hinko Nučić, član i redatelj zagrebačke drame slavi 25 godišnjicu svog umjetničkog rada.

Хинко Нучић, члан и редитељ загребачке драме, слави 25 годишњицу свог уметничког рада.

Atelier „Tonka“, Zagreb

Comoedia

излази сваког понедеоника. Главни уредник Никола Трајковић. Представник „Илустрације“ у редакцији Никола Б. Јовановић. Владник Издавачко Удружење „Илустрација“ Београд. Космајска 22.

Hinko Nučić

O 25 GODIŠNJICI RADA, BORBE I USPJEHA.

Scene, koje su izvršile svoju misiju novoga vremena; umjetnički prevrat, nisu bez razloga svratile naročitu pažnju klasičnim djelima.

Ako su eksperimenti novih scena: realizovanje klasičnoga materijala na sceni, bliži našem današnjem novom poimanju, shvaćanju i gledanju na umjetničke pojave od naturalističkoga teatra, onda se za Hinku Nučića može mirno reći, da je on glumac nove scene.

Nučić kroz dvadesetipet godina svog glumačkog rada nije razmijerno igrao pretežno klasične uloge. Naprotiv. Broj njegovih uloga u tako zvanom modernom repertoaru mnogo je veći. Stoga ova njegova klasifikacija kao klasičnoga glumca ima jedno drugo značenje.

Hinko Nučić je glumac. On svoje uloge kreira. On ih ne interpretira.

Hinko Nučić je inteligenta. Ipak: njegov intelekat — zbog racionalnog izgradjivanja jedne uloge — nikada ne znači minus njegove osjećajne prvobitnosti. Kod njega racionalno izgradjivanje jedne uloge uvijek je samo korektura stvaralačke osjećajnosti. Nipošto uvjet.

Svaku svoju ulogu intonira Nučić u povиšenom mollu. Njegovo primarno glumačko raspoloženje je stav trageda. Njegovo raspoloženje je centar. Svi daljnji seensko-stvaralački momenti nižu se u varijanti oko centra. Centar daje boju i ton.

Kada Nučić igra uloge naturalističkoga repertoara, on ima i onda povиšeni ton klasičnoga glumca. Njegovo umjetničko raspoloženje, njegova intonacija prilazi mu u pomoć: on ne „donosi“, on glumi. On na bazi realnoga transformira svoju ulogu u kreaciju.

Ovo su momenti, koji Nučića obilježuju kao klasičnoga glumca.

Današnja, nova scena — ne samo zbog gajenja klasičnoga repertoara u dvostrukoj transformaciji u novo — nego i zbog uvjeta: apsolutna kreacija, ima izvjesnu bazu srodnosti s klasičnom glumom.

Nova scena prošla je u skupo plaćenom razvoju kroz trnje romantike, realizma i naturalizma i — afirmira se. U svojoj afirmaciji ona je preskočila svoje razvojne faze i pruža — realističkom vremenom usprkos (!) — ruku klasici.

Vjerujem, da je kod Nučića — kao kod pravog umjetnika — podsvjesno rodjena potreba zbliženja ovih dviјu skrajnosti: klasicizam i nova scena.

Nije čudo. Nučić je Slaven. A ne smije da se zaboravi, da je dosad samo Slavenima: najsnažnijoj ikreativnoj rasi — uspielo da umjetničke ekstreme spajaju umjetnički.

Umjetnost Hinka Nučića jedna je od onih magijskih tajna, koja zahvaća svaku svijest, kojoj ima do podlegne svaki osjećaj.

Ova umjetnost fanatizuje mase. Bez pretjerivanja. A tu umjetnost publike voli, ona joj se predaje, ona živi u transu svladana njenom superiornosti.

Treba se samo sjetiti oproštaja Nučićevog od zagrebačke publike 1918., prije njegova polaska u Ljubljani. Treba se sjetiti onog oduševljenja, kada je tom prilikom kreirao Nučić Tesmana u Ibse-novoj „Heddi Gabler“. Treba se sjetiti onih ovacija, koje su povukle gusti špalir oduševljene i usplamljene publike od kazališta do Nučićeva stana. Treba se sjetiti onih srdačnih poklika čežnje: „Do vidjenja! Do vidjenja!“ — Treba se sjetiti svega toga, a da bi čovjek mogao da si predoči plastično obljuženost Hinka Nučića u zagrebačkoj publici i magijsku moć njegovih umjetničkih kreacija.

Nučić se vratio 1921. Vratio se i ostao je medju nama. I on još dalje radi, bori se, stvara i pobediće jednakom ljubavi i jednakom ambicijom kao i prije dvadeset i pet godina.

Zato, kada ćemo na dan njegova jubileja, na dan kada će on da proslavi dvadesetipet godina svog umjetničkog rada, borbe i uspjeha, gledati na sceni u njegovoj režiji realizovanog Šekspirovog „Otela“, i kada će i opet Nučić kao ljubomorni Crnac da koncentriše naše svijesti na svoju stvaralačku energiju i mladost, mi ćemo da se duboko poklonimo svečaru, jer je on naše poklone zavrijedio.

A Nučić, on ne će ni na čas zastati i primat će naš pliesak usput. On nakon dvadesetipet godina ne će zastati

Mladost njegove duše, svježina njegove stvaralačke energije otvaraju mu uvijek i ponovno nove puteve i on polazi dalje, uvijek dalje — — —

Ka Mesarić.

25 godišnji rad Hinka Nučića.

a) U LJUBLJANI:

Rodjen 20. aprila 1883. u Ljubljani.

Kao diletant glumio od godine 1897—1899. na raznim malim društvenim pozornicama.

God. 1899. polazio glumačku školu pok. redatelja Ante Verovšeka.

Od god. 1899.—1912. bio neprekidno članom „Slovenskega deželnega gledališča v Ljubljani“.

Gdine 1908. postao redateljem drame.

8. maja 1912. god. potpisao ugovor u Zagrebu, te se otselio iz Ljubljane.

God. 1918. u julu bio pozvan iz Zagreba opet u Ljubljani po „Slov. gled. konsorciju“ kao šef drame. Organizirao i oživio je „Narod. gledališče v Ljubljani“, koje je bilo 4 god. (od 1914-1918. za vrijeme rata)

Maske Hinka Nučića u Heyermansovoj „Kit-tchenbum“. Maski Hinka Nučića u Heyermansovoju „Kittchenbum“. Atelier „Tonka“, Zagreb.

Hinko Nučić u ulozi „Otela“. Ovom ulogom Hinko Nučić u ulozi „Otela“. Ovom ulogom slavi svečar svoju 25 godišnjicu umjetničkog rada. Atelier „Tonka“, Zagreb.

zatvoreno (Kino). Angažovao je sav dramski i operni personal. U 1918/1919. je kao ravnatelj slov. drame pretvorio (6.II. 1919. g.) bivši „K. K. Jubiläums-Theater in Laibach“ u slovensku „Dramu“.

B.) U MARIBORU:

Osnovao je u svojoj vlastitoj režiji mjeseca septembra 1919. g. novo slovenačko kazalište u Mariboru, umjesto prijašnjeg „Deutsches Stadt-Theater in Marburg a.d. Drau“ te bio u prvoj sezoni 1919/1920. njegov privatni zakupnik i ravnatelj, za drugu sezonu 1920/1921. bio je imenovan upravnikom oblasnog „Narodnog gledališta u Mariboru“, subvencioniranog od države.

C.) U ZAGREBU:

Prvi put nastupio 1. juna 1912. kao Dr. Tokeramo u Lengyelovom „Taifunu“. Od onda bio redovitim članom i redateljem drame „Kr. zem. hrv. kazališta u Zagrebu“ do 1918. godine. Na molbu „Slov. gled. konsorcija“ dopustila je hrv. zem. vlada g. Nučiću da ode mjes. jula u Ljubljani, kako bi reorganizirao slovenačko kazalište.

Kad je osnovao i organizirao i u Mariboru novo slov. kazalište, vratio se Nučić opet u Zagreb — kao glumac i redatelj — 1. jula 1921. g. gdje još i danas aktivno djeluje.

NASTUPI, ULOGE I REŽIJE:

U Ljubljani: vodio 112 raznih režija, nastupio kao glumac 855 puta u 343 razne uloge.

U Mariboru: vodio je 20 raznih novih režija, nastupio 215 puta u nekim ulogama iz ljubljanskog repertoara kao i u 23 nove uloge. — Gostovao po raznim krajevima Slovenije i Hrvatske 390 puta.

Ukupno glumio slovenski 1460 puta.

U Zagrebu: vodio je 48 raznih režija, nastupio kao glumac 655 puta u 134 razne uloge.

A.) U LJUBLJANI:

Gostovao po raznim gradovima Hrvatske i Dalmacije 54 puta.

Ukupno glumio hrvatski 709 puta.

U svemu je: kao redatelj režirao 180 raznih pozorišnih komada, i kao glumac nastupio je 2169 puta u 500 raznih uloga.

Ures njegovog ogromnog repertoara su velike uloge:

Hamlet, Faust, Cain, Osvald, Otelo i t. d.

Nučić je u Ljubljani nekoliko godina vodio i Glumačku školu, isto tako i u Mariboru, te je odgojio čitavi niz talentovanih slovenskih glumaca, pa je sada i u Zagrebu već drugu godinu učiteljem glume I. tečaja na državnoj Glumačkoj školi.

*
Osim toga se Nučić uspješno okušao i kao dramski pisac: 1908. g. davana je u Ljubljani njegova drama „Antonio Gledjević“, (slo-

bodno napisana po istoimenoj crtici Dr. Iv. Tavčara), iz vremena dubrovačke republike. S tom dramom postigao je Nučić u Ljubljani vrlo lijep uspjeh. 1920. g. davana je u Mariboru njegova ratna drama „Orkan“, takodjer s velikim uspjehom.

Napisao je još i seosku dramu „Ubojice“, koju je bivša austro-ugarska cenzura zabranila — sa motivacijom, da bi mogla slušaoce navesti na demonstracije. Dalje je dramatizirao Aškerčevu pjesmu „Atila u Emoni“. Preveo je takodjer više dramskih djela za slovenopozornicu, a među njima Vojnovića „Psyche“ i „Ekyinocijo“. Ove drame su davane u Ljubljani i Mariboru u njegovoј režiji.

Odlikevanja nema.

Београдски уметнички јавиош

Слободно Позориште

У току идуће недеље отвара се у београдској сали „Урагана“ једно ново модерно позориште, под именом „Слободно Позориште“.

Према одобрењу Министарства Просвете, ово ће позориште неговати модерни репертоар: оперете, фарсе и комедије домаћих и страних писаца, а и досадањи репертоар „Soirée Libre“.

Група уметника око Слободног Позоришта, који нису нико други до чланови београдског Народног Позоришта, надају се да ће наћи код публике на онај исти успех, који су имали и са „Soirée Libre.“

Репертоар ће се мењати сваких десет дана. У сали ће бити свега 630 удобних седишта, и цене ће се кретати између 35—15 динара.

Репертоар и дан отварања јавиће се касније.

У корисић уметничког павиљона

Бал „Златни век“ друштва „Цвијета Зузорић“ и београдских уметника

16. фебруара у просторијама „Кола Српских Сестара“ београдско хумано друштво „Цвијета Зузорић“ и група београдских уметника, приређују велики уметнички бал „Златни век“ са великим дивертисментом на коме ће учествовати сви најбољи чланови Народног Позоришта и многи београдски књижевници.

Детаљнији програм још није познат, али се већ у велико говори о једном интересантном чину из времена dubrovačke dame Цвијете Зузорић, и о националном балету са кореографијом од г. Фортузата, шефа балета београдске Опере, и музиком од г. Христића, поред осталих многобројних изненађења.

У идућем броју донећено скице декора за овај балет, које је врло укусно израдио г. Жедрински, сценограф београдског позоришта.

Hinko Nučić u ulozi „Neobičnog Čovjeka“ u Hinko Nučić u ulozi „Neobičnog Čovjeka“
Strozzi-jevom „Istočnom grijehu“. u Strozzi-jevom „Istočnom grijehu“. Atelier „Tonka“, Zagreb.

Hinko Nučić kao „Otač“ u „Šest lica traži Hinko Nučić kao „Otač“ u „Šest lica
autora“ od Pirandella. тражи аутора“ од Пирандела.

Atelier „Tonka“, Zagreb.

Уз наше слике

Кубелик на турнеји по Европи

У овом броју Comoedia доносимо портрет чуvenог чешког виртуоза на виолини Јана Кубелика, који је недавно свирао са огромним успехом у Паризу. Ово гостованje Кубелика било је само као антре на један овећи турнеј по Европи, у коме ће без сумње обићи и нашу земљу. Кубелик је већ једном гостовао у Београду, пре петнаестак година.

Портрет Кубелика, који доносимо, израдио је познати чешки сликар, новинар и музичар Лудвик Куба чија је изложба сликарских радова баш ових дана у Прагу.

Стравински и Фуртвенглер

Игор Стравински, данас један од најчуванијих руских а и светских композитора, бави се већ дуже времена у Берлину. Сва своја новија дела компоновао је Стравински у Берлину.

Слика коју у овом броју доносимо, показује Стравинског и Вилхелма Фуртвенглера, чуvenог диригента берлинске филхармоније, при студирању једне нове композиције Стравинског.

Клавирски концерт у шеснаест руку

Недавно смо донели слику „четврт-тоенског“ клавира, сада доносимо нов начин свирања „у шеснаест руку.“

На клавиру се у последње време чине нови покушаји да се у његовој техници и начину свирања оди даље, по где сестало још пре пола века.

Овај последњи покушај није имао великог успеха, али га је и публика и критица поздравила као интересантан и оригиналан покушај.

Мисли о позоришту и публици

Данас је само још француска публика толико наивна да јој може да гасда „лекше“ комаде.

Оскар Уалд

*
Само је француска публика толико покварена да могу да се допадају пуритански комади.

Бернард Шо

Мале вести.

Падеревски у Ватикану

Прошле недеље, чуvenи пољски виртуоз на клавиру и предњији председник пољске републике Падеревски свирао је пред папом у његовој библиотеци у присуству више кардинала.

Падеревски је остао у тој посети преко два сата.

Немачка.

Позоришни живот у Берлину

Берлин, 17 јануара

Постоје у Берлину многа позоришта у којима се дају комади само у једном чину. Представник овог жанра је славни „Камершил“ Рајхартов и „Интимно Позориште“ Хеплера.

Позориште „Камершил“ било је раније само део берлинског Немачког Позоришта, и ово је имало репертоар комада интимног карактера. Временом заборављено је примитивни карактер овог позоришта, и дати су комади који не припадају овом жанру.

Ових дана на југерсару су позоришни комади: „Убица“, „Прича“ и „Умрла тетка“, играни од самог писца г. Геда.

Прва два комада су интимната, али не би виак доживела стоту представу да није са њима дат и трећи комад, који садржи одличних комичних сцена, и који поједи осталог за стравца открива интиман живот немачке породице.

*

Пријавлено, за кога се већ са разлогом вели да је својио цео свет, није мање триумфовао у Берлину, во прошле године у Паризу. Његова тарабала у 3 чина „Così è (se ri pare)“ играна је прошле године са успехом, а „Шест лица у тражењу писца“ играна су прошлога месеца са бурним успехом у Рајхартовом позоришту.

Може се замерити Рајхарту у режији, што је комад некако непотребно раздужио, док он тражи лапидарну краткоћу трајања. Глумци су такође погрешили што су викали и гестиковали мало више но што треба.

Разуме се да берлинска критика вије изоставила да потсети, да главна идеја овога комада, а можда и целог Пиранделовог драмског дела, јесте пореклом немачка. Она непрестано игра између фантазије и реалности, између истине и фикције, благодарећи чему Пирандело ће буди код публике интересовање, врло је добро позната многим немачким романтичарима. Зар се она не налази код Тика, Брејтава, Шализа, Хофмана, па чак и код самог Гетеа.

Пирандело је морао студирати, веле Немци, у својој младости у Хајделбергу...

Х. У.

ŠTO NE ZNAŠ PITAJ

Univerzalni Informacioni Biro
„ARGUS“, Knez Mihailova ul.
35. Telefon G-25. Beograd.
(Pasaž Akademije Nauka). :-:

Sava Todorović, "prvak beogradске drame, koji više od godinu dana nije igrao zbog bolesti, pojavio se prvi put prošle nedelje na pozornici u Beogradu u Sterijinom „Kir Janji“ kao Kir Dima.

Сава Тодоровић, првак београдске драме, који више од годину дана није играо због болести, појавио се први пут прошле недеље на позорници у Београду у Стеријином „Кир Јани“ као Кир Дима.

Jevrejina's "Glavna stvar" at the Belgrade theater: J. Antonijević (as Stari činovnik), Jurje Rakitin (as Glavne stvari) and Drag. Sotirović (as Direktor pozorista).

Jevrejina's "Glavna stvar" at the Belgrade theater: J. Antonijević (as Stari činovnik), Jurje Rakitin (as Glavne stvari) and Drag. Sotirović (as Direktor pozorista).

Париске новости

Стални чланови парискe „Француске Комедије“ г. Силвен и г-ђа Вебер недавно су пензионисани, пошто је истекло четрдесет година њихове глуме у том позоришту.

Овај указ француског Министра Просвете изазвао је буру у једном делу публике, док је други део публике тога позоришта за њихово уклањање.

*
Међу операма које се сада монтирају за сцену велике Париске Опere, фигурира понова магистрално дело Мусоргског „Борис Годунов.“ На репризи певаће главну партију Шаљапин, који је сада у Паризу.

Београдска Опера обећала је ово дело још пре две године. И наши певачи учили су је, то знамо позитивно. Зашто није дата?

*
Ових дана ће се дати премијера четвртог драмског дела најмлађег француског драмског писца Жака Натансона, који има сада тек двадесет и три године.

Све његове раније комедије имале су успеха и дата је свака преко стотину пута на париским позорищама. Најновије његово дело зове се „Le Greluchon délicat,“ а написао га је за време последњег позоришног одмора, јер Натансон иначе ради врло много и нема времена за писање својих ствари, пошто је секретар познатог париског глумца и директора позоришта Ачије-Поа.

*
Ових ће дана бити бирање нових чланова „Француске Академије“ на место помрлих „бесмртника“ Осонвила, Бареса и Анатола Франса.

Међу кандидатима највише се истиче име г. Абела Ермана, француског књижевника, који истине није драмски писац већ романсијер, али кога помињемо зато овде, јер је прошле године био у Београду и држао једно врло интересанто предавање о „Страначкој души“.

По повратку свом у Париз, г. Абел Ерман писао је у париским листовима врло похвално о Београду, и нарочито је истакао своје дивљење београдском позоришту, на чијој је једној представи присуствовао.

*
Париски позоришни лист „Comœdia“ од 21. јануара ове године, почела је доносити у фељтону већу студију Димитрија Шишманова о „Књижевном покрету у Бугарској“.

А шта ми радимо?

*
Сви француски листови помињу интересантан догађај приликом дочека француског амбасадора у Москви.

У место са француском химном „Марсељезом“, која је обичај да се интонира увек приликом примања француског званичног представника ма у којој земљи, совјетске власти дочекале су француског амбасадора, са маршом „Тореадора“ из „Кармена“.

Француски листови различито коментаришу овај догађај. Зашиг баш „Кармен“; могли су нешто и из „Фифи“ или које друге оперете.

На дан 23 јануара прослављена је стогодишњица париског позоришта „des Bouffes—Parisiens.“

Истога дана, тачно сто година раније, отворена је први пут сала тога позоришта. Њен оснивач био је Аполинер Конт, чија је каријера почела као гимнастичара и човека који говори из трбуха.

Историју овога позоришта донећемо у идућем броју. А за сада споменућемо само толико да је њен најславнији директор био у оно време „неки“ Жак Офенбах, пређашњи члан оркестра истог позоришта, и који је 29. децембра 1855. године отворио нова реновирану салу „Bouffes—Parisiens-a“.

На позорници овог позоришта дате су све премијере славних оперета Офенбахових.

Ангелаш

Како наши глумци живе...

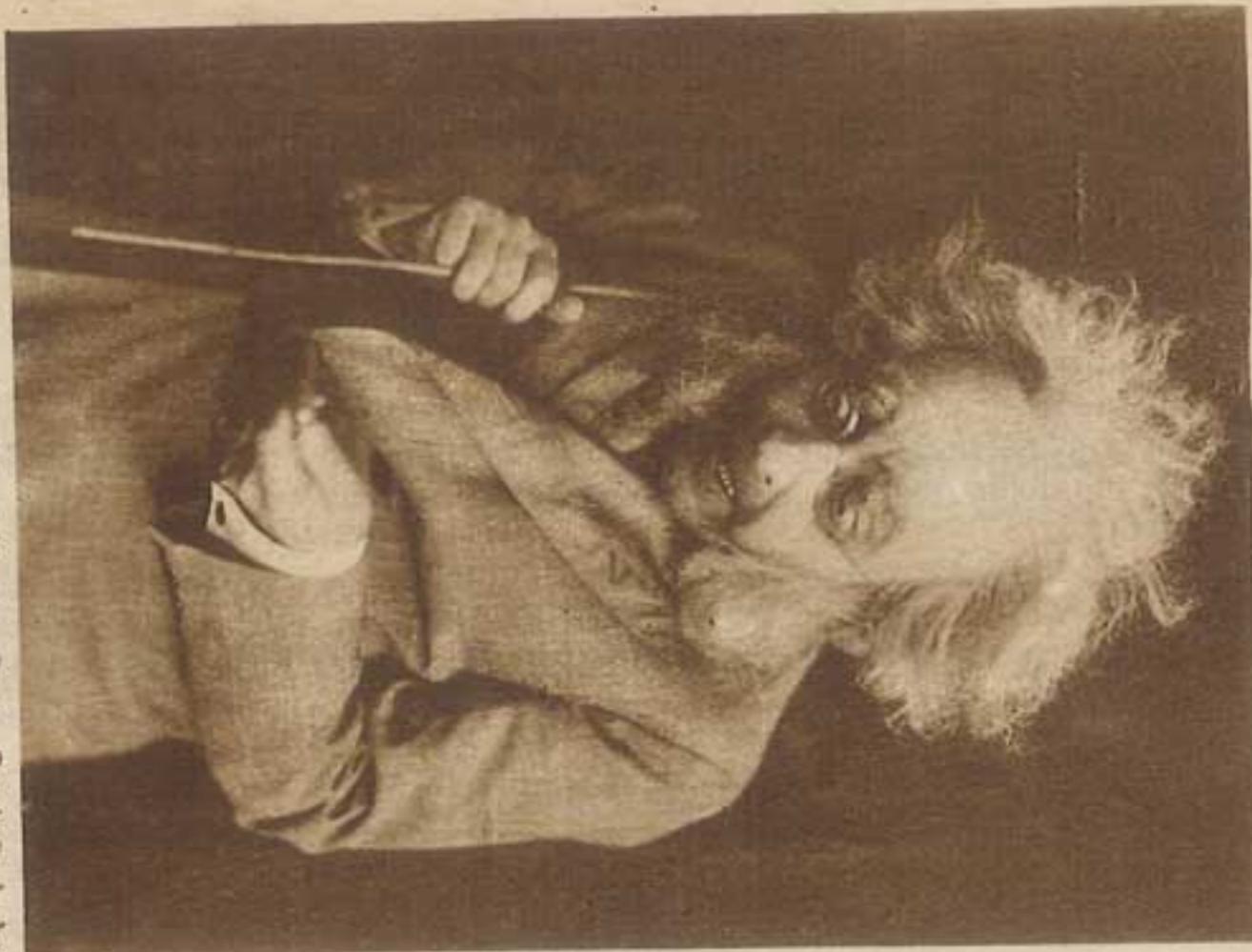
Један глумац у Скопљу про лазања своју дзадесет-тогодишњицу. Да би показао симпатије према своме кћери, који је двадесет-трећи године реди неумрто у хану бргље Татије, и чегове колеге науме да му одају почаст на оригиналан начин.

Записао је била лико извољива. И сам је трбило наћи... И нађоно је и фијакер, који је био најбољи у Скопљу. Заграже од фијакеристе да приведе кота до позориште згрде и замеле га да исгрне кће. Фијакер је из овог поседања пристао, јер му није никако ишто у главу да у Скопљу неко има боље коње од њега, и није хтео никако допустити да његов фијакер вуку туђи коњи. Требала је интервенција једног потицјског писара, љубитеља глуме, да се греници фијакерист натера да испречи.

У том се сврши и представа. Слављеник излази са својим трофејима: коб сицама, Јураном, цигер џом обешеном о малом прсту — јер је слављеник Парадинац — и сребрним лаворовим венцем. Под поче га па уке, увесице у фијакер и повукоше кола.

Од једног весели глумци у галону са стодесет бимцем, слављеником, а фијакерист ос-а пред позориштем, гледајући у чуду за њима. Када се поврка удаљила, он заврте главом, па рече простодушно:

— А ја сам мислио, други ће коњи да га вуку...
Пљуцну, па оде и он за њима.

Hinko Nučić kao Dr. Begriftenfeld u „Peer Gyntu“ i kao „Hamlet“.

Hinko Nučić kao Dr. Begriftenfeld u „Peer Gyntu“ i kao „Hamlet“.

Hinko Nučić u ulozzi Kalmatra iz Macchiaellijevе „Mandragole“ i kao Dr. Tokeramo u Lengyelovom „Taitunu“. Njegova prvi nastup u Zagrebu, 1. VI. 1912.

Hinko Nučić u ulozzi Kalmatra iz Macchiaellijevе „Mandragole“ i kao Dr. Tokeramo u Lengyelovom „Taitunu“. Njegov prvi nastup u Zagrebu, 1. VI. 1912.

Италија

Нова опера маестра Волф-Ферарија композитора „Сузанине тајне“

Познат и код нас талијански композитор Волф-Ферари, чија је опера „Сузанина тајна“ играна на београдској позорници прошле године, допугојао је ових дана у Милано да припреми за сцену своју музичку комедију „Радознане жене“ (спаке по Голдонију).

Интервјујујеши од стране новинарства његовим новим делсима, Волф-Ферари је изјавио да је неизважно довршио једну нову оперу, „Свилаша Халаница“, комедију sui generis, која подсећа на „Пепељугу“, упуља реалну узда фантастичну. Цео се једал чин догађа у обласима.

За сада још не зна кад ће се и где играти. Али би желео да се она да у Опери Монтес-Карло.

Бирабо, писац „Коже“ назван у Милану а аплаудиран у Риму

Андре Бирабо, познати савремени париски водвиљиста и комедиограф, који је у Београду познат са својим успешним једночином „Кожа“ који игра група „Soirées libres“ претрило је ових дача у исто време, и истога вечера, у Италији, један еклатантан успех у Риму и једног ветвички фијаско у Милану.

Негога јаша, Редак случај!

У Милану, у позоришту „Филодраматика“ дата му је позната његова комедија „La chemin des écoliers“, која је претрпеја толики неуспех да је било чак и звикдања. А комад у ствари није рђив, јер је имао успех у Паризу, и падеја није била слаба јер су играли бољи милионски глумци. И тога вечера дата је у Риму, у позоришту Guirino његова комедија „La fleur d'oranger“ чији је трећи чин био једна незапамћен успех.

Огкуда тимо успех, огамо неуспех? Публика је још увек — неиспитано море...

Париски „Grand-Guignol“ у Риму

Познато париско позориште „Grand-Guignol“ које се разликује од осталих позоришта својим нарочитим програмом, на име да је састављено из више једночиња, од којих је увек један врло весео а други чин ужаса, гостује већ више дана у Риму.

Успех је врло велики.

Помен Ђакому Пучинију у Риму

У дивној базилици Santa Maria degli Angeli, у присуству талијанског краља, краљице, свих виших власти и пре огромном масом света, мајстор Лоренцо Перози дириговао је својом Messe de requiem у помен Ђакома Пучинија.

Истога вечера, у позориште Costanzi, певала је његова прва опера Le Villin и најчешћа Gianni Schicchi.

За време ојмора, један велики портре неумрлог композитора изложен је на позорници, и цела сала — у мраку провела је дуги тревутац у највећој тишини.

Краљ, Краљица и цела краљевска породица били су присутни и овој свечаној представи.

Данунцијо и Кајзерова вила

Сви европски листови донели су пре неколико дана вест да је талијанска власт поклонила Данунцију чувену вилу екс-цара Виљема у Фраскати, која је секвестрирана од талијанских власти.

Међутим најновија је вест да му та вила није поклоњена, већ само дата на уживање за време од девет година.

Мађарска

Тристотинита представа Ростановог «Орлића» у Пешти

Почетком јануара свечано је прослављена 300-та представа Ростановог „Орлића“ у пештанском Народном Позоришту.

За ову представу, много раније пре њеног приређивања, заинтересовали су се најотменији пештански кругови, и грађански и дипломатски. Цела сала била је закупљена петнаест дана раније.

Цела представа, која је према мађарским и француским листовима била веома успела, послужила је Мађарима за манифестију својих осећаја према Француској и њеној култури.

Ипак, Французи су били прилично хладни према тој манифестији.

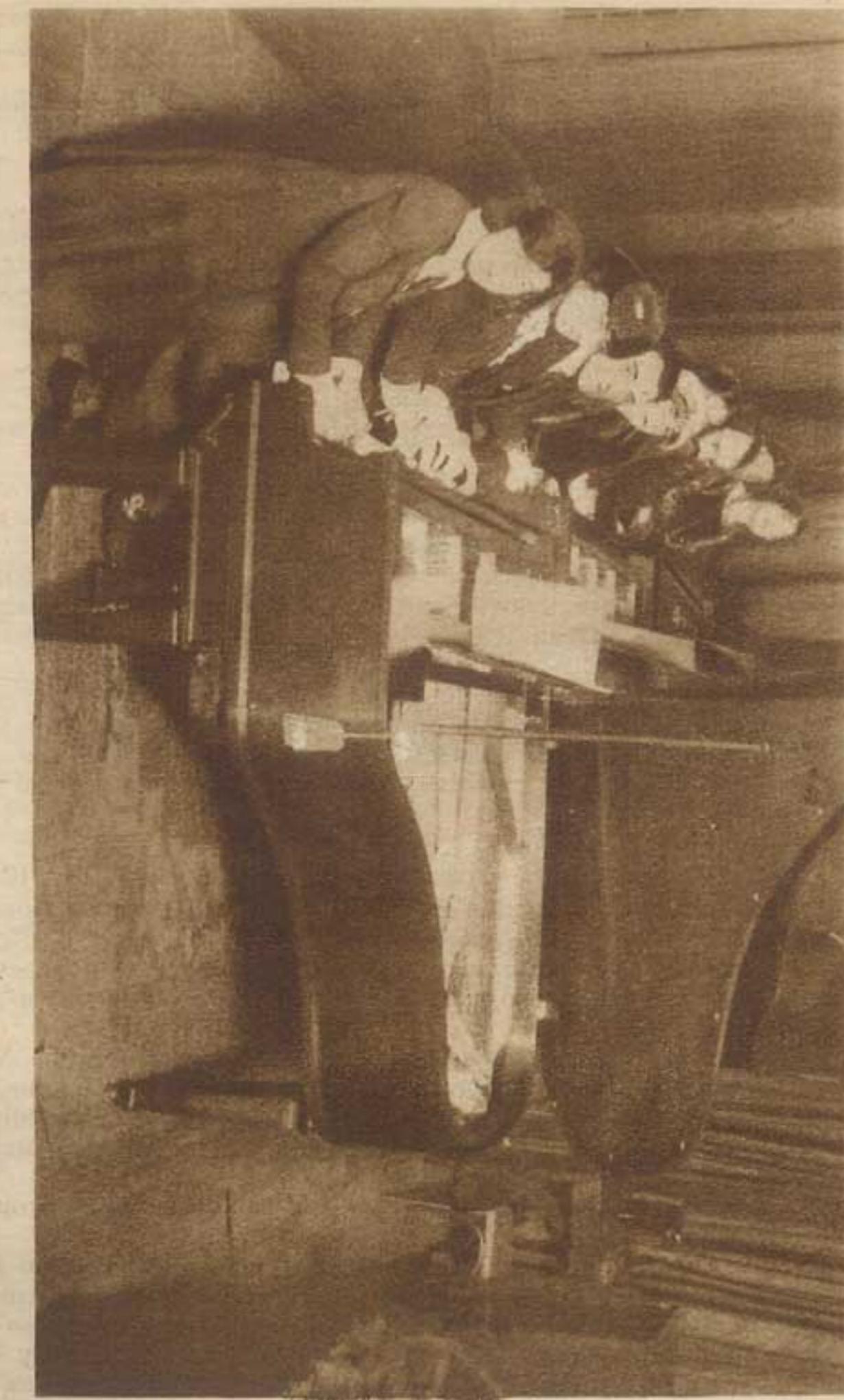
Јели Шекспир писао своја дела, или не?

Ових дана објављено је једно позамашно дело од Аристида Марија, познатог француског књижевног историчара, о Шекспиру и фами која се последњих деценија непрестано подгрева да Шекспир није писао своја дела, већ неколике личности са двора краљице Елизабете.

Аристид Марија провео је три године у Страфорду на Авони, месту рођења Шекспировог, претражио понова све архиве, библиотеке, прегледао све податке који се односе на Шекспира и његов рад, и дошао до уверења, супротно неким научницима, да је Шекспир писао своја дела.

У својој књизи Аристид Марија доказао је да не постоји тајна Шакспира.

Сав покрет противу Шекспира потпишло је енглеско племство, мишљења је Аристид Марија, које ни данас још, на три стотине година од смрти Шекспирове, не оправшта му његово плећејско порекло, и покушава на све могуће начине да славу Шакспирову, која је у исто време и слава Енглеске, пребаци на Лорда Дербија и неке друге високе племиће Енглеске Елизабетиног доба.

Neobični koncerat u 16 ruku, priređen u New-Yorku u korist sirotinje.

Необични концерат у 16 руку, приређен у Њујорку у корист сиротиње.

Beogradski balet: Olga Šmatkova, istaknuta mlađa solo-balerina kao Crunkinja (Šeherezada) i u Čardasu (Kopelija).

Bogogradski balet: Olga Šmatkova, istaknuta mlađa solo-balerina kao Crunkinja (Šeherezada) i u Čardasu (Kopelija).

Америка

„La Chauve-Souris“ у Њујорку

Париско познато позориште „La Chauve-Souris“ под управом Балијефа, познатог руског иноватора новог жанра буфонерије, дају већ дуже времена представе у Њујорку. Програм исти, који су креирали у Паризу у месецу октобру, даје се сада у Њујорку са лудим успехом.

Америчка штампа чини нештедимице комплименте Балијефу, и нарочито хвали извесне писце које ова трупа игра на француском језику.

У изгледу је велики материјални и морални успех.

Мале вести

Трупа Питојефа у Женеви

Почетком јануара стигао је у Женеву чувени руски глумац Питојеф са својом трупом, у којој се нарочито истиче његова жена гђа Питојеф, једна од најбољих глумица које даваје име Европа.

Питојеф је са својом дружином био пре три године дуже времена у Женеви, али сада прве представе овог гостовања прошли су преко сваког очекивања. Успех је био незапамћен.

Репертоар Питојефа је овај: „Госпођа с Камелијама“ од Димитрија Сина; „Хенрих IV“ и „Шест лица траже писца“ од Пирандела; „Госпођица Бура“ од Клода Анеа и „Пред царским дверима“ од Кнута Хамсуна.

Можда ће Питојеф на свом путу за Ориент, схватити и у нашу земљу.

Филм

Један амерички биоскоп

Отворен је ових дана у Њујорку у 53-кој-улици један огроман „Colony Theatre“ чија је конструкција коштала два милиона долара (сто двадесет милиона динара). Ова сала представља најмодернији стил биоскопских сала и најсавршанији конфор за гледаоце. Она има поред осталог и огромне оргуље, и једну покретну платформу за оркестар, која се може подићи или спустити, по вољи. Најзад, шеф оркестра може пратити филм на једној специјалној пантљици, која се налази пред њим за пултом, и која му служи да може бити у контакту са филмом који се игра, а да не гледа на платно.

Езотика

Црначко Позориште

Већ више деценија како се у Америци развија драмска уметност. Црнци пишу комаде из свога живота, играју у својим прначким позориштима за публику — искључиво црнце.

До скора је било познато у ширем свету само једно дело о црнцима, Чигча Томпса Колиб, али ту је драму написала једна енглеска списатељка. Сада међутим, после њихових деценија — да и не говоримо о црнцу из француских колонија Рене Марен-у који је написао познати роман из прначког живота „Батуала“ — прначка, и то специјално црначка литература јако се развила.

Једно од најпознатијих и најкарактеристичних дела ове врсте, јесте „Етиопска Звезда“ од прначког филозофа Бургхарза ди Баа. Дубоки драмски инстинкт прначке расе — инстинкт који је познат као урођен прначкој раси, још из њихових релагиозних обреда. Овај комад „Етиопска Звезда“, игран је у Њујорку 1913 године, а у Вашингтону и Филаделфији 1916 године, преј гладалиштем у коме је било 35.000 гледалаца. У Њујорку је играло у том комаду 356 личности, док је у Филаделфији тај број био повећан на 1070 стагиста.

У Филаделфији је један црнац — банкар подигао огромно позориште са 1600 места, које је коштало 375.000 долара. Ово ће позориште бити центар црначке драмске уметности.

Тако су црнци доказали да нису више груби и неинтелигентни, за какве су их сматрани некад. Данас они имају своју уметност, и сва америчка критика говори са респектом о тој новој и снажној уметности.

Мозаик

Гардероба великих глумаца

Гардероба Шарлоа, чуvenог филмског уметника, чија је слава прешла већ цео свет, вељда је најмања и најсиромашнија од свију гардероба па чак и оних најпознатијих глумаца. Познато је иначе какве огромне суме стају гардеробе славих глумаца, а нарочито филмских.

Шарло Чаплин, који је једним покретом свог лица у стају да насеје сваког човека на коме било крају земљине кугле, има гардеробу која се састоји свега из деветнаест шешира, полуцилиндера, разлупавих и отворених, седам пари поцепаних и расклопиваних ципела, четири батиће и пет пари старог одела.

Тај човек који је себи и филмским предузетима зарадио милионе, има овакву гардеробу.

Али његова цивилна гардероба, не само да није тако сиромашна већ је небројено пута богатија, јер је Чаплен у Лос Анђелесу и Холивуду, познат као елегантан човек и центалмен који воли да се вози раскошним и скучним аутомобилима.

Splitsko Narodno Kazalište: Milica (u ulozi Mirandoline), Risto Spiridonović i Nikola Jovanović, članovi splitske Drame. — Osječko Narodno Kazalište: Vatroslav Hladić, novi član osječke Drame.

Сплитско Народно Позориште: Милица (у улози Мирандолине) Риста Спиридоновић и Никола Јовановић, чланови сплитске Драме. — Осјечко Народно Казалиште: Ватрослав Хладић, нови члан осјечке Драме.

Паришки уметници: Vera Sergine igra u Théâtre de Paris naslovnu ulogu u komadu „La Tentation“. — Le Bargy, čuveni glumac „Comédie Française“. — Nedavno umrli De Max, slavni tragičar „Comédie Française“ u Goldonijevom komadu „20 godina posle“. — Victor Francen igra ponova od prije nekoliko dana u pariškom Vaudevilleu „La Tendresse“ od Batajla.

Photos communiquées par M. Markovitch, Paris.

Париски уметници: Vera Sergine игра у Théâtre de Paris насловну улогу у комаду „La Tentation“ — Le Bargy, чувени глумач „Француске Комедије“. — Недавно умрли De Max, славни трагичар „Франц. Комедије“ у Голдонијевом комаду „20 година после“. — Victor Francen игра понова од пре неколико дана у париском Водвиљу „La Tendresse“ од Батаја.

Госпођа с Камелијама

Једна стара историја увек интересантна

Крајем јануара у Паризу је Анри Биду, познати француски позоришни критичар одржао предавање о једној већ старој али увек интересантној теми, о Диминој „Госпођи с Камелијама“. Биду је том приликом евоцирао цео живот личности која је била јунакиња драме, једне од најпопуларнијих која је дала француска књижевност.

Госпођа с Камелијама звала се у животу Марија Диплеси. Рођена је негде у унутрашњости Француске, и дошла у Париз у својој петнаестој години. Она се упознала са Александром Димом Сином, док је била пријатељица војводе од Гиша. Њихова веза није трајала ни годину дана. Онда су се посвађали и Дима је отишао. Марија Диплеси умрла је после кратког времена. Александар Дима кад се после извесног времена вратио њој, нашао је празан стан.

Из успомене на ту љубав, Александар Дима Син написао је роман, затим позоришни комад. Роман се разликује много од комада. Роман има један увод у коме се говори о јунаку драме који присуствује погребу своје пријатељице. У другом делу романа, јунак прича једном пријатељу тужну авантуру коју је преживео. У роману нема још оне очајне љубави и жртвоване нежности која даје комаду сву лепоту.

По роману, који је одмах по објављењу имао склапац успех, прво је написао комад неки Антон Беро, пређашњи директор позоришта „Амбиги“. Он покаже своје дело Дими-Сину, али овај нађе да је врло рђаво написан, и седне и изради сам комад. Димин рукопис био је неколико пута одбијан од више париског позоришта.

Најзад би примљен у „Водвиљу“. Премијера је била у исто време и триумф и скандал. Теодор Баријер напише комад „Жене од мермера“ који је требао бити утук „Госпођи с Камелијама.“ Али то није ништа могло нашкодити већ лансираној драми „Госпођи с Камелијама.“

Тако је једна мала и беззначајна љубав Александра Диме-Сина, дала њему повода за његово најбоље дело, које му је донело и славу и новаца.

Engleski glumići u Parizu

Shawov teatar

Цijeloga januara гостује у Parizu једна engleska glumačka трупа, коју води Charles Macdona, глумач и управник, који је дошао на vanредну идеју, да постави све драме Bernarda Shawa. Postavivši najprije „Pygmalion“ и „Fanny's First Play“ одмах је постао vrlo popularan i za „man-in-the-street“ kao i za studente Literary Cluba. Počevши своју veliku i smionu zamisao on je 1921. имао четири Shawove drame (pored spomenutih još „Mrs. Warren's Profes-

ion“) a данас ih има четрнаест, сва najpoznatija djela velikog engleskog dramatičara. Obišao je poslije Londona sve gradove Britanije, a u Pariz je prvi put дошао на шест tjedana u augustu i septembru 1924., kadно је имао velik uspjeh. Najbolji je глумач svaka-ko S. Esmé Percy, који је već ranije bio poznat s interpretација Ibsena, Tolstoja, Andrejeva, Verhaerena i Galsworthya. Sam Shaw piše o njemu u predgovoru svoje drame „Back to Methuselah“ vrlo povoljno („led the forlon hope of the advansed drama in England“).

Dovoljno je видjeti „The Doctor's Dilemma“ да се види vanredan stil ove trupe, која је Shawa odlično shvatila. Shawovi liječnici vrlo су daleko od karikature. Svi oni imaju neobično mirnu superiornost dobrih govornika. Da Shawovi ljudi umiju govoriti по свом temperamentu i da су fiziološki duhoviti, то Macdona naglašuje m i r o m, којом ljudi na sceni odavaju svoje misli. Najviše upada zanemarivanje vizuelnoga u korist riječi. Njedan liječnik ne gestikulira, i gotovo da se i ne miče. Sporedno им је posvema, како ће namjestiti glumačke situacije, да им се не bi činila namještenim. Oni se postavljaju simetrično frontalno. Као да znaju, да ih Shaw namjerno dovodi sve na scenu, да им се, u sukobu, naruga. Čudan је, na prvi pogled, i taj mir ruk u. Jedan liječnik metne ih na naslon i tamo ostaju; drugi u džep; treći ih zadijene за rukave prsluka; četvrti ih skrstiti na ledjima. Svuda te ruke miruju a ipak karakteriziraju fino čovjeka. Prvi има нешто statično, mirno i ton му је takav; drugi je realan, življ i bezobzirni (ruke u džep); treći je frazer, помало superioran (ruke za prsluk); četvrti je skučen, neznatan, bolestan (ruke за ledja). U tome се već vidi velika ljubav, којом Macdona izradjuje drame svog autora. Тако, да вам се одједном чини, да је gest odlika nekulturnoga čovjeka, који се не зна izraziti ili šarlatана који вас хоће обманити. А основне intonacije takodjer су karakteristične за osobu: prvi говори guturalno i kroz zube, као да ponavlja давно sazнате истине; drugi odrešitije, docirajući; трети, modulativno kačiperski; четврти bez tona, lagano oprezno. Sve то, dakako, tako daleko od potenciranja, да се никако ни не примјећује, само да forma не bi odvratila od sadržaja. S izjavama sentimenta štedи се vanredno, тако, да најманji druktaj smirene intonacije djeluje više nego glasni krik bola. Forma i osjećanja donesena су само као silueta. Djeluje само misao, izgovorena jasnom dikcijom. I u tom širokom polju samih silouata izvire raskoš tamnih boja Esme Percy-a vanredno. To nije raskoš žarkih boja на радост очију којекоја, negо угашене otmjene boje starih engleskih gobelina.

J. K.

1. Ruski kompozitor Stravinski (stojeći) i V. Furtwängler, dirigent berlinske Filharmonije. — 2. Kubelkov portret, od češkog slikara K. Kubeh.

1. Ruški kompozitor Stravinski (stojeći) i V. Furtwängler, dirigent berlinske Filharmonije. — 2. Kubelkov portret, od češkog slikara L. Kubeh.

Slavna mađarska operetna primadona Ema Koszary, koja je u čuvenoj Kalmanovoj opereti „Merica“ postigla veliki uspjeh.

Славна мађарска оперетска примадона Ема Косари, која је у чувеној Калмановој оперети „Марица“ постигла велики успех.

Zagrebačke bilješke.

GDJA MARTA POSPIŠIL GOSTUJE U BEOGRADU.

Prva altistica zagrebačke opere gdje Marta Pospišil gostuje početkom februara u Beogradskoj operi, te će tom prilikom pjevati nekoliko svojih najboljih partija. — Kako je gdje Pospišil bila uvek do sada od beogradske publike srdačno primana, to se i ovo njeni gostovanje očekuje s velikim interesom.

GOSTOVANJE G. NIKOLE ZECA U ZAGREBU.

Član bečke državne opere, naš zemljak g. Nikola Zec ugovorio je s direkcijom opere zagrebačkoga kazališta nekoliko gostovanja na našoj operi, koja će biti početkom aprila. Gospodin Zec pjevat će tom prilikom — prvi put u Zagrebu — na hrvatskom jeziku Osmina u Mozartovoj „Otmici iz Saraja“ i Don Bašilija u „Seviljskom brijaču“, a osim toga Sarastro u „Čarobnoj fruli“.

VELIKA UMJETNIČKA REDUTA U NAR. KAZALIĀTU.

Svi zagrebački likovni umjetnici bez razlike grupa, pravaca i naziranja sjedinili su se i priredjuju dne 24. II. 1925. (na pokladni utorak) u svim prostorijama Narodnog Kazališta na Wilsonovom trgu „Veliku umjetničku redutu“ pod geslom „Historijska revija“.

Najodličnije dame zagrebačkoga društva zamoljene su da ukrase ovu veliku svečanost naših umjetnika svojim pokroviteljstvom.

Otmjena pubika grubirat će se u različitim historijskim kostimima, pa će tako režiser svečanosti imati prilike da s pojedinim figurama dočara viziju dalekih, prošlih i slavnih vremena.

Apelira se stoga na zagrebačku publiku, da se za tu redutu spreme pretežno u historijskim kostimima.

Čitava velika pozornica pretvorit će se u plesnu dvoranu. Na stražnjoj pozornici smjestit će se vojnička muzika, a na galeriju fanfara. — Orkestar se spaja s gledalištem. Osim velikih loža bit će po kuloarima smješteno bezbroj malih stolića. Uredit će se posebni pušaći salon.

Iz svih osnova i predradnja viđi se, da će zabava umjetnika imati najotmjeniji karakter, kakove Zagreb tako skoro nije imao.

„Comoedia“ donijet će o toj umjetničkoj reduti veliki članak u svom narednom broju.

U Zagrebu izlazi veliki novi ilustrovani tjednik

ILUSTRACIJA

uz saradnju naših najistaknutijih umjetnika i književnika, a pod uredništvom g. Ka Mesarića, književnika iz Zagreba.

Zagrebačka „Ilustracija“ izlazi redovno svake nedelje na 12 strana velikog formata, na vrlo finom papiru, izradjena u najsavršenijoj grafičkoj tehnici u bakrotisku i offsetu. Uz svaki broj dobivat će čitaoci jednu sliku na polukartonu.

Zagrebačka „Ilustracija“ stupila je u vezu sa svim agencijama u inozemstvu, angažirala je fotografске saradnike u svim našim krajevima, a stoji u kontaktu s beogradskim „Ilustrovanim Lustom“ i u mogućnosti je, uz obično zanimljivo štivo, uvijek da donosi i najakademije slike iz hrvatskih krajeva i cijele naše države.

Pojedini broj „Ilustracije“ prodava se po 5 (pet) dinara i može se dobiti u svim knjižarama, trafikama i kod svih prodavaoca novina.

Tromjesečna preplata (za 13 brojeva) 60— dinara, polugodišnja preplata (za 26 brojeva) 120— dinara.

Preplata, rukopisi i slike šalju se Upravi

**„ILUSTRACIJE“
Zagreb, Starčevićev trg 16, I. kat.**

Pavle Holodkov, p. član beogradске Opere, popularni bariton u celoj Jugoslaviji, dao je poslednjih dana više uspjelih koncerata u Sarajevu, Dubrovniku, Splitu i Šibeniku.

Павле Холодков, п. члан београдске Опера, популарни баритон у целој Југославији, дао је последњих дана више успешних концерата у Сарајеву, Дубровнику, Сплиту и Шибенику.

Одговорни уредник Никола Трајковић. Власник „Илустрација“ Београд-Загреб. Годишње претплата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата са шаље у Београд, Космајска улица, 22. „Макарије“ А. Д. Земун. — Odgovorni urednik Nikola Trajković. Vlasnik „Ilustracija“ Beograd-Zagreb. Godišnja pretplata 180 dinara; polugodišnja 90 dinara; trimesečna 45 dinara. Preplata se šalje u Zagreb, Narodno Kazalište. „Makarije“ A. D. Zemun.